

Süt Sektörü Çözüm Arıyor

Sebnem BORAN

Coğrafi konumumuz ve içinde bulunduğumuz iklim kuşağı nedeniyle süt ve süt ürünleri sektörü, ekonomimizin önemli üretim dallarından birisi.

Bilindiği gibi süt özellikle protein, yağ, vitamin (C vitamini hariç) ve mineraller (başta kalsiyum ve fosfor olmak üzere) gibi beslenmede çok önemli olan toplam 85 besin ögesini içermesi ile sağlıklı beslenmenin temel unsurudur.

Günümüzde son zamanlarda çok geniş bir sektör olan süt sektöründe yatırımlar hız kazanarak üretimde artışlar yaşanıyor.

Verimli arazilerimiz, bitki çeşitliliğimiz ve geniş hayvan varlığımız ile sektörde avantajlı konumda yer alıyoruz.

Ancak, bol bulunan ve kolaylıkla tüketilebilen süt ülkemizde, bilinçli ve verimli bir şekilde tüketilemiyor.

Süt ve süt ürünleri tüketimimiz gelişmiş ülkelere nazaran çok alt seviyelerde kalıyor.

Ülkemizde yılda kişi başına tüketilen süt miktarı 24 litre iken; Yunanistan'da 65, İtalya'da 63, Almanya'da 50 ve Avrupa'da 94 litre civarında.

Sektörde yakın zamana kadar küçük aile işletmelerinden oluşan üretim yapısı, günümüzde yerini yavaş yavaş gelişmiş entegre tesislere bırakmaya başladı.

Yabancı yatırımlar hız kazanıyor. Bu yatırımlar özellikle ortaklık olarak gerçekleşmekte ve yabancı firmalar yerli firmaların dağıtım ağlarını kullanarak iç pazara daha rahat yönelebilmektedir.

Üretim ise artık üretim prosesi yeni, hijyenik ve üretim kapasitesi oldukça yüksek işletmelerde gerçekleştiriliyor.

Neticede, kurumsallaşmış ve markalaşmış firmalar sektörde karşılaşılan problemleri aşabiliyor.

Ancak sektör bu gelişmelerin yanında genel olarak pek çok sorunla baş etmek zorunda.

Sektörde karşılaşılan engeller arasında;

- ❖ Hijyenik olmayan koşullarda gerçekleşen ve denetlenmeyen süt üretimi,
- ❖ Sağlıklı süt üretimi için altyapı eksikliği,
- ❖ Sağlıklı koşullarda hayvan bakılamaması nedeniyle yaşanan hayvan kaybı,
- ❖ Süt hayvanlarının veriminin düşük olması,
- ❖ Üreticilerin çok az bir bölümünün birlik veya kooperatif çatısı altında örgütlenmiş olması,
- ❖ Sektörde küçük aile işletmelerinin yer alması,
- ❖ Sokak sütçülüğünün halen var olması,
- ❖ Süt sanayiinde kapasite kullanımının;
  - Pazarlama sorunları,
  - Araştırma ve geliştirme faaliyetleri için yeterince kaynak ayrılamaması,
  - Kaynak kullanım yetersizliği,
  - Kaliteli hammadde temin edilememesi,
  - Hammadde temini ve pazarlamasındaki mevsimsel dalgalanmalar gibi nedenlerle yetersiz olması,
- ❖ Nitelikli işgücünün sektörde az yer alması,
- ❖ Teknoloji eksikliği,
- ❖ Sektör açısından son derece önemli olmakla birlikte, altyapı yetersizlikleri, teknik yetersizlikler gibi nedenlerle HACCP, GMP gibi standartlar uygulanmasında yaşanan zorluklar

yer alıyor.

Merdivenaltı üretim ise önemli bir sorun olarak karşımıza çıkıyor. Bazı yerlerde, standartlara uygun olmayan, kalite ilkeleriyle bağdaşmayan bazı katkı maddeleri kullanılarak üretim yapılıyor.

Ayrıca; düşük tüketim rakamları, ağırlıklı olarak açıkta, sağlıksız koşullarda satılan sütlerin tercih edilmesi, süt tüketimi konusunda toplumun güçlü bir bilince sahip olmadığını gösteriyor.

KDV indiriminde de süt ürünleri unutulmuş durumda. Süt ve ürünlerinin tüketimi AB ülkelerinde desteklenirken, ülkemizde bu ürünlerin KDV indiriminde istisna tutulması tartışmalara yol açıyor.

Süt fiyatlarında da son zamanlarda artış söz konusu. Küresel ısınmayla birlikte baş gösteren sıcaklık süt üretimini de olumsuz etkiliyor. Aşırı sıcaklar nedeniyle verimin düşmesi üreticiye de fiyat artışı olarak yansıyor.

Sağlıklı koşullarda hayvan bakılamaması nedeniyle de yaklaşık 1 milyon hayvan kaybı yaşandığı belirtiliyor. Aşılama da yaşanan eksiklikler ise bunun en önemli nedeni olarak gösteriliyor.

Ülkemizde iyi bir süt toplama sisteminin bulunmaması, soğuk depolama ile soğuk zincirin de eksikliklerinin olması çiğ sütün kalitesini düşürüyor.

Bununla birlikte sektörde; Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinde sorunlar yaşanıyor.

Özellikle gıda güvenliği konusunun önem kazanmasıyla birlikte sektörde ilgili düzenlemelerin yapılması gerekiyor. Sütün sağımından, toplanmasına ve işlenmesine kadar olan süreçte süt işletmelerinin dikkat etmesi gereken birçok konu yer alıyor.

İşte sektörde uzun zamandır tartışılan tüm bu sorunlar 5-6 Aralık 2007 tarihlerinde Ege Üniversitesi'nde düzenlenen II. Süt ve Süt Ürünleri Sempozyumu'nda dile geldi.

Sempozyum; hem firma temsilcilerinin hem de akademisyenlerin olumlu yaklaşımları ile birlikte süt sektörünün önündeki engellerin aşılabilmesini hedefledi.

Sempozyumda süt sektörünün çiğ süttan ürün haline gelinceye kadar ki geçen süreçler, teknolojileri, AB sürecinin üreticilere getirdiği yenilikler ve standartlar tartışılarak, bu sorunlara çözüm yolları bulmaya çalışıldı.

Ayrıca, süt tüketiminin arttırılabilmesi için neler yapılabileceği üzerinde durularak, sağlıklı nesillerin yetişebilmesi için yeni nesillere okul sütü programı ile süt tüketimi alışkanlığı kazandırılabilmesine dikkat çekildi.

Sonuç olarak sektörün sorunlarının bir an önce çözüme kavuşturulması için;

- ❖ Her bölgede, her işletmede AB standartlarında üretim yapılmasının sağlanması,
- ❖ Üreticiye altyapı teşviklerinin verilmesi, (AB'dekine benzer uygulama olarak 10 yıl için faizsiz kredi verilebilir.)
- ❖ Hayvan hastalıkları ile mücadele edilmesi,
- ❖ Kayıt sistemimizdeki eksikliklerin giderilmesi,
- ❖ Sağlıklı ve hijyenik süt üretimi yapan üreticilerin teşvik edilmesi,
- ❖ Sağlıklı süt tüketimi konusunda halkı bilinçlendirmek amaçlı eğitim, yayım ve tanıtım faaliyetlerine ağırlık verilmesi,
- ❖ Çiğ süttteki bakteri yükünü ve somatik hücre sayısını AB standartlarına ulaştırmak, sütün toplanması ve taşınması aşamasında meydana gelen kayıpları önlemek için süt toplama ağı ve soğuk zincir altyapısının oluşturulması,
- ❖ Sektörün gelişimi için Ar-Ge faaliyetlerine pay ayrılması ve teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi,
- ❖ Süt ve süt mamullerine uygulanan KDV oranlarının ivedilikle düşürülmesi,

II. SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ SEMPOZYUMU

AR&GE BÜLTEN 2007 ARALIK - SEKTÖREL

- ❖ Süt sanayicilerinin üretimden pazarlamaya kadar ki süreçte etkinliği dikkate alınarak AB'de olduğu gibi örgütlenmesi, süt ürünü işleyen tesislerin modernizasyonunun sağlanması

gerekmektedir.

Bu kapsamda, sempozyumun sektör için yararlı olacağına inanıyor ve bizim için önemli olan sektörün AB'ye uyumu aşamasında sorunlarının bir an önce çözülmesi için değindiğimiz bu önlemlerin bir an önce hayata geçirilmesini diliyoruz.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinde AB standartlarında üretim yapılmasını ve özellikle de sağlığımız için de ülkemiz süt tüketiminin artırılmasını ümit ediyoruz.

Kaynaklar:

- *Akademik Gıda Dergisi, Kasım-Aralık 2007.*
- *www.igeme.org.tr, Süt Ürünleri Raporu, 02.12.2007.*
- *http://www.sutdunyasi.com/news.html, 07.12.2007.*
- *II. Süt ve Süt Ürünleri Sempozyumu, Ege Üniversitesi, 5-6 Aralık 2007.*
- *www.setbir.org.tr, Süt ve Süt Ürünleri Ortak Piyasa Düzeni Raporları, 02.12.2007.*